

Katedra filozofie FFUP
Hodnocení magisterské DP

Jméno studenta	Bc. Markéta Blažková					
Název práce	Proměny v africkém myšlení: Léopold Sédar Senghor					
Hodnotil	jméno				datum	
Oponent práce	Mgr. Otakar Horák				31.5.2012	
Stupeň hodnocení (označte „X“)	A = 1	B = 1,5	C = 2	D = 2,5	E = 3	F = 4
						X

Podrobné hodnocení práce

Hodnocení (+)	Stupnice						Hodnocení (-)
	A	B	C	D	E	F	
1. Probíhaly pravidelné konzultace		X					1. Konzultace neproběhly
2. Znalost literatury k tématu		X					2. Neznalost literatury k tématu
3. Dostatečný počet použitých relevantních zdrojů			X				3. Nedostatečný počet relevantních zdrojů
4. Dostatečný počet odkazů	X						4. Nedostatečný počet odkazů
5. Dobrá struktura práce a formální správnost					X		5. Špatná struktura práce a formální nesprávnost
6. Dobrá logická výstavba textu					X		6. Špatná logická výstavba textu
7. Dobrý úvod			X				7. Nedostatečný úvod
8. Kriticky hodnotí zdroje						X	8. Nehodnotí použité zdroje
9. Obsahuje analýzu problému					X		9. Nevykazuje analytické schopnosti
10. Zřetelná metodologie					X		10. Bez metodologického ukotvení
11. Ucelený závěr		X					11. Nedostatečný závěr
12. Správně vedený vědecký aparát			X				12. Nesprávně vedený vědecký aparát
13. Kvalitní jazykové podání (stylistika a gramatika)						X	13. Špatné jazykové podání
14. Přílohy (nepovinné)							

Slovní hodnocení:

Diplomová práce Bc. Markéty Blažkové je pracou zlou. Ťažko hľadat' pozitíva. Oceňujem voľbu zaujímavej, v českom filozofickom prostredí, neprebádanej témy. Rozsah je primeraný. Kritériám, ktoré kladieme na diplomovú prácu, vyhovujú Úvod a Záver. A to je málo.

V nasledujúcich bodoch zhrniem dôvody, pre ktoré nemôžem predkladanú diplomovú prácu odporučiť k obhajobe:

1. Text obsahuje stovky (!) gramatických, interpunkčných a typografických chýb. Okolo dvadsiatej strany textu som ich počítanie vzdal, keď som dosiahol prvú stovku. Nastúpený trend však pokračoval ďalej. Prakticky každá strana obsahuje tri až päť chýb (niekedy dokonca desať a viac). Už len z tohto dôvodu je práca diplomantky neakceptovateľná. Dôvodov je však oveľa viac.

2. Študentka sa vyjadruje nesmierne komplikovane. Desiatky viet v texte nedávajú žiaden

Katedra filozofie FFUP
Hodnocení magisterské DP

zmysel, nijako na seba nenadväzujú, pôsobia zmätočne. V kombinácii s gramatickými, interpunkčnými a typografickými chybami činia text na mnohých miestach takmer nečitateľným. Častočasť je text nečitateľný úplne.

Na ilustráciu autorkinho vyjadrovania vyberám štyri pasáže.¹ Problémom predkladanej práce je, že nepredstavujú výnimku z pravidla, pretože text je podobnými formuláciami de facto posiaty.

„Třetí školou je etnofilosofie, systematické následování práce P. Tempelse, jeho filosofických základních pojmů a kategorií, které uvedl ke zdůraznění afrického tradičního kulturního způsobu života a tvorby. Tito filosofové jsou kolektivního (obec/společenství sdílená, žitá a zakoušená) světonázoru. To zahrnuje obojí přístup: univerzalismus (celé Afriky) a partikularismus (jednotlivých etnických skupin). Cílem je poskytnout humanistickou základní obranu africké humanity a ustavit nedokonalé. V blízkosti této školy se nachází varianta zvaná filosofická prozíravost: ta se zaměřuje na seznámení se s některými africkými úspěchy a jejich polemický pohled na základ filosofie – podobné problémům jako jsou život nebo Bůh. Tato škola je sešita z umění a básní jako opozice k předchozí, založené na vědě.“ (s. 18)

Kapitola *Hnutí Negritude* začína takto: „Léopold Sédar Senghor je nejvíce vzdělaný ze všech afrických vůdců a je také hlavním představitelem tohoto hnutí. Čistá filosofie a čistý rozum ve smyslu čistého rozumu, ze kterého všechno vyplývá zcela v souvislostech, je iluzí. Tento fakt zdůrazňuje jeho ovlivněné poznání prostřednictvím času a zkušenosti.“ (s. 29)

„To jakým způsobem je starověké Řecko protkáno se starověkým Egyptem není zcela jasné. Názory se různí od těch, které tvrdí, že velmi. Takovým příkladem je Théophile Obenga, který uvádí, že filosofie jako taková nikdy nebyla tajemstvím v Africké mysli.“ (s. 16)

„Dále škola základních profesionálních filosofů užívajících západní filosofii nebo její předpoklady pro kritiku etnofilosofie a bezvýhradně používají západní filosofii, speciálně ve slabé humanistické části, přehlíží etnofilosofii jako filosofii pro Afriku.“ (s. 18)

Musím sa priznať, že pri najlepšej vôli nie som schopný rekonštruovať obsah vyššie uvedených pasáží. Diplomantka musí do budúcnosti zvážiť, či sa chce vyjadrovať takto nezrozumiteľne, alebo na svojej štylistike popracuje a podobným formuláciám sa nabudúce vyhne.

3. Študentka pracovala takmer výlučne s cudzojazyčnou literatúrou. Jej preklady sú však nedôsledné, zavádzajúce alebo vyložene chybné. Vid' napríklad termíny „non-Afričani“, „intelektuálna penetrácia“,...

¹ Všetky citáty preberám v pôvodnom znení, aj s chybami.

Katedra filozofie FFUP
Hodnocení magisterské DP

Dlhšia pasáž ilustruje nedostatočnosť študentkiných prekladov: „Tak jak já vysvětluji sám sebe. Nicméně se to může zdát paradoxní, životní síla afrických černochů je vstup do objektu skrz živý úsudek. Pojd'me to pochopit navzájem jasně. Není to rozumová úvaha evropskýma očima, je to ještě lepší rozumový dotek, úvaha objetí, příčina je v sympatii. Je to bližší řeckému logu než latinskému rozumu. Pro Logos před Aristotelem, logos znamená obojí rozum i svět. V každém případě, africká černošská řeč není bednění tuhých objektů kategorií a pojmů, aniž by se objektu dotýkaly: leští věci a objevují jejich původní barvu, s jejich strukturou, zvuky, vůněmi, ale dírkuje jim svůj světelný paprsek, aby dosáhli nadpřirozené reality svou přirozenou vlhkostí. Evropská úvaha je analytická, diskurzivní a spěje k využití, černošsko-africká úvaha je intuitivní a spěje k spoluúčasti.“² (s. 55)

4. Autorka často vidí vzťahy vyplývania tam, kde žiadne neexistujú. Sledovať tok autorkiných myšlienok je často nemožné. Tento jav môže byť spôsobený študentkinou menšou schopnosťou vyjadriť v písanej forme to, čo má na mysli. Potom sa ale musím vrátiť k námietke z bodu 2. V štylistike sa diplomantka musí jednoznačne zlepšiť.

Vyberám: „Horton tvrdil, že původní africká náboženství je lépe přibližovat jako teoretické systémy, jejichž účelem je poskytnout členům příslušných kultur modely vysvětlení, predikace a kontroly, které jim umožní propojit události ve světě každodenního života se všemi svými důsledky. A příčiny, jež jsou neviditelné a překračují hranice nahlédnutí, tvoří podstatu tohoto světa. Je to podle něj základní nárok, který ho opravňuje k jejich srovnávání se (západní) vědou.“ (S. 35)

5. Práca je prehľadne rozdelená do ôsmich kapitol. Študentka postupuje správne od prvej obecnej kapitoly, v ktorej prezentuje znaky africkej filozofie ku kapitolám, kde rozvíja témy špecifické. Ťažko však tento postup pochváliť, pretože jeho zvládnutie predpokladáme už u žiaka strednej školy. V kapitolách samotných prevláda často chaos. Napríklad v prvej kapitole študentka začne u patristiky (nevieme prečo), aby sa vzápätí proti času vrátila späť do antiky (napíše s veľkým „A“ a za tým v zátvorke anglicky antiquity). Na iných miestach práce je zbytočne repetitívna; myšlienky svojvoľne opúšťa, aby sa k nim na inom mieste znovu vracala.

V tretej kapitole diplomantka prezentuje možné delenia africkej filozofie do rôznych smerov a hnutí. Opiera sa pritom o autorov, o ktorých čitateľ nič nevie. Inými slovami, kladiem si otázku, čo spája autorov, ktorých si diplomantka vybrala na popis delení africkej filozofie? Aké kritérium si zvolila? Alebo sa jedná o úplný zoznam? Pretože som hľadal odpoveď márne, celá pasáž na mňa pôsobí chaoticky.

² Senghor, L.S.: On African socialism. Frederick A. Praeger, Publisher. New York 1964, s. 26.

Katedra filozofie FFUP
Hodnocení magisterské DP

6. Absencia vlastnej invencie, názoru,... Dielo (okrem prijateľného Úvodu a Záveru) pôsobí ako zbierka citácií (nevhodne volených, chybné prekladaných, neúmerne dlhých – 10 a viac riadkov nie je problém) a parafráz. Od diplomovej práce však očakávame, že v nej študent preukáže schopnosť zaujať jasné hodnotiace stanoviská a vyjadriť vlastný názor. Na tých málo miestach, kde o to autorka usiluje, dochádza len k mláteniu prázdnej slamy. V Závere sa s nami autorka lúči napríklad takýmto banálnym konštatovaním: „Jedinou možnosť lepšieho sveta je podpora a spolupráce všetkých jejich národů, ras a kultur. Souhra založená na absolutní podobnosti je nemyslitelná a nesmyslná, stejně jako absolutní ignoranství vůči některé z nich. Jen vzájemným nasloucháním a tolerancí můžeme usilovat o větší spravedlnost ve světové společnosti. Takové společnosti, která bude kritická k netoleranci projevů jakéhokoli národa či rasy národem jiným. Společnosti, která bude založena na kombinaci vkladu všech individuálních osobností lidské „palety barev.““ (s. 73)

7. Študentka často nedokáže odlíšiť podstatné informácie od nepodstatných. Tak sa v priebehu celej práce nedozvieme, čo je to „africká filozofia“ a prečo tento termín vôbec zavádzať. Inými slovami, má filozofia v Afrike kontinentálnu pečať a nie je skôr rozparcelovaná na územia bývalých kolónií? Naozaj môžeme zahrnúť pod obecný pojem africkej filozofie predstaviteľov z Južnej Afriky a Senegalu? A ak áno, čo ich spája? Takto dôležitú informáciu autorka opomenie, no na druhej strane nás neváha oboznámiť s tým, že Egypťania už pred 2000 rokmi experimentovali s klzákom lietadla. (s. 8)

Na mnohých miestach pracuje autorka suverénne s takými pojmami, ktorým čitateľ pri najlepšej vôli nemôže rozumieť. Navyše, mám dôvod domnievať sa, že im nerozumie ani autorka sama. Čo má napr. na mysli, keď nám povie, že Kwasi Wiredu je „racionalista transkulturní, ale analytického přesvědčení“? (s. 19) Alebo: „Teoretici *Negritude* byli partizánskými intelektuály v tom smyslu, že udělali všechno, aby mohli získat do svých rukou svůj boj proti rasismu, kolonialismu a kapitalismu, ale ne vždy to bylo skutečně prakticky viditelné. Od W. E. B. Du Boise a C.L.R. Jameseho Pan – Africanistického marxismu k radikální Harlem Renaissanci, od existencialismu Jeana – Paula Sartra k surrealismu André Bretona.“ (s. 24) Na ústnej obhajobe budem od študentky požadovať, aby mi tento – pre mňa nezrozumiteľný – zoznam od Du Boisa po Bretona objasnila.

8. Na mnohých miestach sa autorka necháva unášať vlastnou fantáziou a subjektívnymi pocitmi, pre ktoré nemá žiadnu oporu v evidencii: „Afrika může ohrozit západní svět poukazem na jeho morální prázdnotu.“ (s. 9), „Také Japonsko není převážně křesťanské a také neobviňujeme Japonsko a japonský barbarismus s jejich věrností k vyššímu stupni pověrčivosti a supernaturalismu.“ (s. 57) alebo „Mystický temperament černocho vyžaduje způsob existence, v němž solidarita nahrazuje konfrontaci.“ (s. 58)

Katedra filozofie FFUP
Hodnocení magisterské DP

Kontroverzné názory, o ktorých sa pri určitej miere zhovievavosti dá aspoň diskutovať, študentka často ponecháva bez argumentačnej opory. Na strane 16 diplomantka napríklad tvrdí, že filozofia vznikla nielen ako prechod od mýtu k logu, ale aj k citu. Ak teda máme začať prepisovať učebnice dejín antickej filozofie, potom na takto závažné tvrdenia treba uvádzať aj závažné argumenty. Čakanie na ne však pripomína čakanie na Godota.

9. Na mnohých miestach autorka uvádza celkom chybné informácie. Spomína napríklad, že Tháles je zakladateľom filozofie (s. 16). Naozaj? Myslí si skutočne autorka, že vznik filozofie datujeme ku konkrétnej osobe, ktorá spísaním nejakého kánonu založila filozofiu? Šokujúcim je tvrdenie, že: „Evropská civilizace už nemůže svět v jazykové oblasti ničím obohatit.“ (s. 48)

10. Práca nepôsobí kompaktné. Nanešťastie, diplomantka toho chcela povedať veľa v dôsledku čoho sa práca rozpadla do nesúrodých a nesúvisiacich celkov. Textu by prospela koncentrácia na jedno hlavné téma, ktoré by autorka sledovala a rozvíjala od začiatku do konca. Napríklad Úvod do koncepcie práce vôbec nezapadá. Čitateľ musí mať nutne dojem, že je napísaný k celkom inej práci. Autorka si v ňom kladie zaujímavé otázky: „Kdy a jakým právem můžeme intervenovat do zemí zmítaných politickými diktaturami?“ alebo „Jak můžeme argumentovat proti opovrhování znásilněných žen?“ (pomiňme fakt, že autorka má zrejme na mysli opovrhovanie „znásilnenými ženami“). (obe citácie s. 5). V nasledujúcich kapitolách však autorka na žiadnu z položených otázok neodpovie a rieši v nich celkom inú problematiku.

11. Študentka nekriticky prijíma zdroje, z ktorých čerpá. Kde je aspoň náznak polemiky s autormi, s ktorými v práci pracuje? S tým súvisí aj ďalší problém, a to ten, že mi ako čitateľovi nie je jasné, či autorka prácu poňala ako exkurz do dejín filozofického myslenia, ktorý je ale vzhľadom na dnešný stav vedeckého bádania pasé alebo sa má jednať o poučený príspevok do dnešnej debaty o povahe vesmíru, jazyka, evolúcie a pod.?

Návrhy do diskusie:

1. Autorka pranieruje Západ slovami, že zbesilo usiluje o moc a bohatstvo s tým, že od tohto marazmu nám majú pomôcť intuitívne mystické sily, o akých píše Bergson, de Chardin, Senghor. (s. 59) Naozaj si diplomantka myslí, že 1. Západ = usilovanie o moc a bohatstvo a 2. že záchrana pred túžbou po moci a bohatstve spočíva v oddaní sa mystickým intuitívnym silám?

2. Podľa autorky je Západ „morálne prázdny“. (s. 9) Aké sú zdroje tejto tzv. prázdnoty a ako sa prejavuje?

3. V kapitole „Otázka africké filozofie“ autorka háji svojbytné postavenie africkej filozofie ako samostatného spôsobu myslenia a „prístupu ku svetu“. Nie je však potom na mieste otázka, že ak je „africká filozofia“ natoľko svojbytná a líši sa od tradičného poňatia filozofie, ako mu rozumieme na

Katedra filozofie FFUP
Hodnocení magisterské DP

Západe, nejedná sa skôr o niečo iné ako filozofiu? Inými slovami, možno pod filozofiou rozumieť jak racionálny diškurz, tak metafory z afrických mýtov a rozprávok?

4. Diplomantka mnohokrát popisuje Senghora nielen ako teoretika, ale aj praktika. Ponúka sa teda otázka, ako konkrétne sa Senghorove názory premietli do praxe.

Svoje negatívne hodnotenie diplomovej práce Bc. Markéty Blažkovej som konzultoval s tromi ďalšími kolegami z katedry filozofie, FF UP. Nanešťastie, všetci moje obavy potvrdili. Svoje námietky teda považujem za platné. Práca vykazuje tak závažné nedostatky, že ju nemôžem navrhnúť k obhajobe. Diplomantke musím jednoznačne odporučiť zásadné prepracovanie celej práce. Zároveň od nej očakávam, že na ústnej obhajobe moje námietky skoriguje alebo vyvráti. Dúfam, že v ústnom prejave sa študentka vyhne neobratným formuláciám, ktoré porozumenie spracovanej témy sťažujú, ak nie priamo znemožňujú. Za tých okolností budem veľmi rád uvažovať o zlepšení známky na E. Hodnotenie odovzdanej diplomovej práce je však F.

V Olomouci, 31.5.2012

Mgr. Otakar Horák